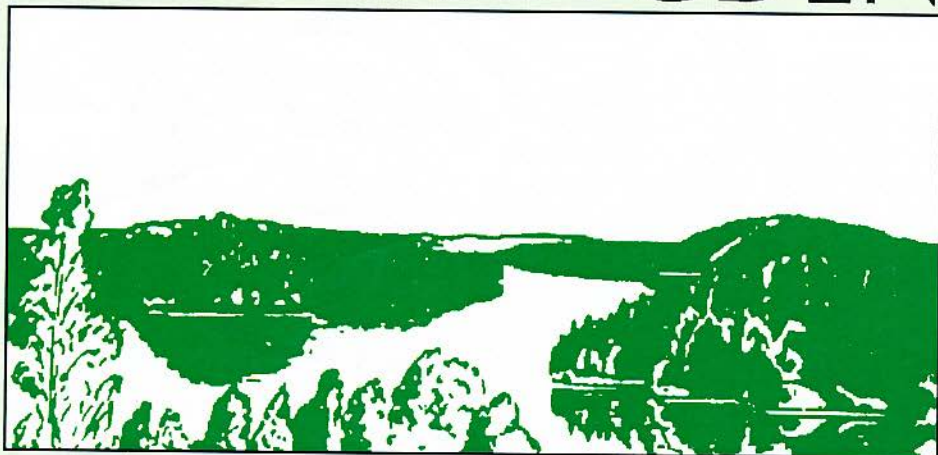

BOTVIDSBYGDEN

NR 1

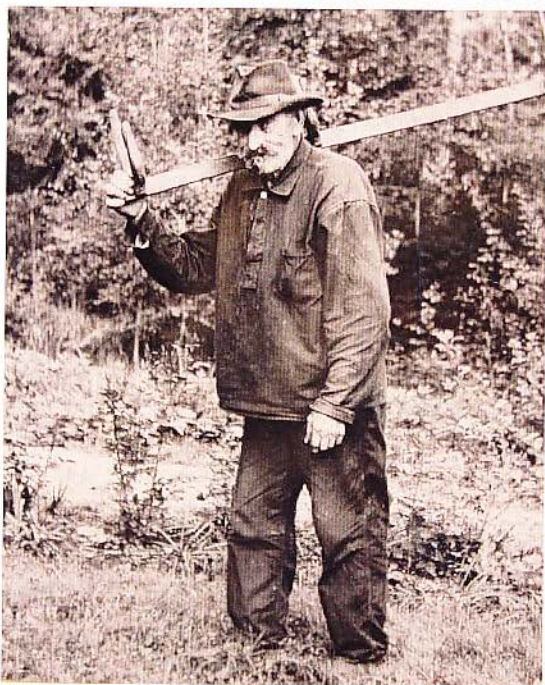
APRIL 2003

Ur Gillets bildarkiv...

Kända Tullinge- profiler

C.J. Thunström
1881-1958

Läs mer på sid. 10

Botkyrka Hembygds Gilles styrelse 2003. Fr. vänster: Ann-Britt Palm, Arne Mattsson, Ingrid Avelin (ordf.), Lars Ax (sekr.), Birger Sjöberg, Ulrika Nilsson (kassör). Märilt Eriksson saknas.

Foto: Hasse Jägare

Årsmöte på Trädgårdstorp

FREDAGEN DEN 7 MARS 2003 hade Gillet årsmöte. Det var ca 25 medlemmar som hade hörsammat inbjudan. Mötet inleddes av Ingrid Avelin som tände 7 st ljus för medlemmar som avlidit under året. Ingrid tände även ett ljus för Gunnar Avelin som gick bort den 5/3. Mötet hedrade de bortgångna med en tyst minut.

Därefter hade Lars-Gunnar Lindström en intressant föreläsning om Göta landsväg. Han berättade även om gamla torp runt Alby- och Tullingesjön. Vi hade också möjlighet att titta på gamla foton från bygden. Fotona var vackert textbeskrivna av Georg Malmkvist.

Forts. på sid. 8

BOTVIDSBYGDEN

TIDSKRIFT FÖR BOTKYRKA HEMBYGDSGILLES MEDLEMMAR

ANSVARIG UTGIVARE: Ingrid Avelin, Tel. 09-771 15 12

REDAKTION: Arne Mattsson, Tel/Fax 08-530 371 16

Edi Marhold, Tel. 08-778 29 45

Sista manusdag för bidrag till nr 2 2003 är den 18 september 2003.

Botvidsbygden är tryckt på miljövänligt papper. Licens nr. 341 019

Till Minne av Gunnar Avelin

Onsdagen den 5 mars 2003 ringde Ingrid Avelin till mig och frågade om jag eventuellt kunde ta hand om barnlagets övning då hon måste åka till sjukhuset med sin man Gunnar som hade ont i bröstet. Jag lovade att göra detta. Några timmar senare nåddes jag av beskedet att Gunnar avlidit på Huddinge sjukhus. Dödsbudet var kanske inte helt oväntat, men kändes ändå på något sätt ofattbart.

Gunnar invaldes i Gillet 1963 och fr.o.m detta år hamnade han också i Gillets styrelse som kassör, vilket uppdrag han innehade fram till årsmötet 1975, då jag efterträdde honom. Som revisor under större delen av denna tidsperiod kan jag intyga att det var ordning och reda med den ekonomiska redovisningen. Under 1960-talet och början av 1970-talet rådde en febril byggnadsverksamhet på Trädgårdstorp och Gunnar som var byggnadsingenjör deltog med liv och lust i de olika byggnadsprojekten såsom Högrink, torpet Slätten, Smedjan och Marknadsbodarna.

Gunnars meritlista omfattar dessutom under kortare tidsperioder uppdrag som vice ordförande, ledamot av bl.a resekommittén respektive utbildningskommittén och arkivarie. Dessutom deltog

Gunnar flitigt i distriktets trekampstävlingar så länge dessa ägde rum.

För alla sina insatser på Gillets olika verksamhetsområden erhöill Gunnar föreningens förtjänsttecken och år 1978 kallades han till Hedersledamot.

Gunnar, Du hade alltid Gillets bästa för sina ögon. Inte heller var Du rädd för att framföra Dina åsikter och det får vi respektera.

Till sist Gunnar: Ett stort tack från oss alla för Ditt oegennyttiga för Botkyrka Hembygds gille! Vi Gillare bör också i dessa dagar sända en tacksamhetens tanke till hustrun Ingrid och döttrarna Maria och Elisabeth!

Vila i frid!

Kamraterna i Botkyrka Hembygds gille
genom Lars-Erik Hultman

Att vara med i en förening...

betyder inte endast att man träffas då det ordnas möten eller aktiviteter och sedan går man hem till "sitt".

Detta visste jag tidigare, men nu har jag verkligen känt det också. Förening ger gemenskap.

Tack för den värme jag fått erfara sedan Gunnar dog 5 mars. Blommor, brev, telefonsamtal, och inte minst kramar och tankar gör att det känns lättare att gå vidare.

Det är viktigt att få känna den trygghet Ni kamrater ger.

Med tankar, blommor och bidrag till Hjärt- och Lungfonden var Ni med oss på begravningsdagen. Varmt tack!

Ingrid
Maria och Elisabet

Tingsvägen en av de äldsta vägarna

Källa: Botkyrkabygd

Enligt gamla uppgifter ledde Tingsvägen från Stockholms södra stadsdel till Svarta Löths tingsplats i Botkyrka. Södermannalagen uppger, att häradet hade vår- och höstting. Under landskapslagens tid var tingsplatsen centralt belägen och kunde nås från alla socknar inom häradet.

Svårare var det att nå samtinget i Strängnäs från häradets utkanter. Under medeltiden var vägnätet föga utvecklat. För att nå vissa mål krävdes långa omvägar. I avsikt att göra det möjligt för resande att komma till Strängnäs i rimlig tid, förlades lagtima ting till februari månad. Då var sjövägarna i regel islagda och kortare färdvägar kunde väljas.

Svartlötens tingsplats låg nära Botkyrka kyrka. Dit förlades under tidig medeltid årliga Botvidsmässor. De hölls i regel 28 juli till minne av den kristne martyren, men flyttades troligen längre fram mot hösten under senmedeltiden, så att de sammanföll med hösttinget. I samband med mässorna hölls marknader, som vid landskyrkorna var mindre omfattande men i städerna rönt stor uppmärksamhet. Till dem kom icke blott köpare och säljare utan även spelmän, lekare och underhållare av skilda slag. Tingsvägen är en av häradets äldsta vägar och "infogades sedan automatiskt i huvudstadens tillfartsleder", uppger N Friberg.

Forts. på nästa sida

Sockenvägarna var föga bättre än klövjestigar.

Från Stockholm gick huvudvägen till Glömsta i Huddinge, varefter den grenade sig i en nordlig och en sydlig landsväg, den senare kallad Lilla vägen eller Tingsvägen. Under flera århundraden har den tjänstgjort som kommunikationsled för resande till och från huvudstaden. Tingsvägen kan säkert dateras till vikingatiden och har existerat före grundläggandet av Stockholms stad. Vid Glömsta, där vägen grenade sig, finns en håll med runinskrift, daterad till omkring 1050 med följande innehåll: "Sverker lät bygga bro efter Erigun moder sin". Bro bygge ansågs hedervärt och noterades gärna. Flera sådana noteringar existerar i nära anknytning till färdvägar.

Från Glömsta går forntidens trafikled till Flottsbronäset, en landbrygga mellan Tullinge- och Albysjöarna, och vidare söderut. En flottbro förde den resande över vattendraget, därav namnet Flottsbro. I närheten av överfarten låg Grundels krog, inrättad 1636, men några år därefter flyttad till Alby. Efter att ha följt Albysjöns västra strand viker den gamla landsvägen av mot Botkyrka kyrka. Vid det gamla torpet Eriksberg, som på 1600-talet var krog, låg tingsplatsen. Där mötte häradsallmogen upp till ting. Vägen fortsatte därefter mot Tälje förbi Bomsjöns södra ände. De resande passerade Dragets krog, Glasberga krog och ytterligare en krog i Östertälje.

Tingsvägen har haft stor betydelse för samfärdsel och förflyttningar av resande, ja till och med av krigsfolk. Under Sturetiden stod vid Flottsbro ett slag mellan en dansk häravdelning och svenska försvarare. Enligt N Friberg "lig-

ger väster om än på åsens krön till vänster en liten öppen äng i skogen. Det är den s.k Jutvreten, där man ännu långt fram i tiden kunde hitta rester av människolik samt spjut, pilar och annan krigsutrustning". Den danska truppstyrkan hade landstigit i trakten av Fituna i Sorunda och tagit vägen mot Stockholm men råkat i bakhåll vid Flottsbro, där erövrarna mött sitt öde. Folket i trakten kallade sänkan för Jutegraven, ett namn som har levt kvar i bygden under århundraden. Helt säkert är det icke, att händelsen är identisk med Kristian den förstes krigståg mot Stockholm, vilket ofta antages. Det skulle i så fall ha ägt rum 1464.

Tingsvägen förblev den viktigaste trafikleden till slutet av 1600-talet. Mycket har timat på denna gamla väg. Kvarlevorna efter den stupade konungen Gustav II Adolf fördes de sista dagarna på året 1632 denna väg från krigsskådeplatsen i Tyskland till viloplatsen i Riddarholmskyrkan. 1660 fördes Karl X Gustafs lik samma väg, ja till och med under övernattnings och med uppställd hedersvakt vid Grundels krog. När sorgetåget den 13 maj 1660 drog in i Stockholm hade genom kronofogden samtliga skatte-, krono- och frälsehemman i häradet anmodats att ställa upp med två till fyra hästar och ryttare i processionen. Med denna väldiga manifestation upphör praktiskt taget Tingsvägen att vara infartsled till Stockholm. En ny och bättre väg planerades.

Grundels krog synes ha fungerat som gästgivargård och hyst många främ-

Forts. på sid. 9

Söndagen den 9 mars hölls en kurs i sidenmåleri på Trädgårdstorp. Kursen hade lockat 8 deltagare. Ledare för kursen var Ann-Mari Asterhag. Bilderna får illustrera lite hur man går till väga och sedan kan vi se några prov på de färdiga alstren.

Foto: Arne Mattsson

Samma dag, hölls en kurs i "Decoupage". Deltagarna, som var 8 stycken, höll till i köket på Logen. Ledare för kursen var Siv Johansson.

(Découpage [dekupa:'z] (fr., av *découper* 'klippa ut'), *papiers découpés*, konstverk skapat av utklippta, färgade pappersbitar, som klistrats eller häftats på ett underlag. Bl.a. Matisse arbetade med découpage på 1940-talet).

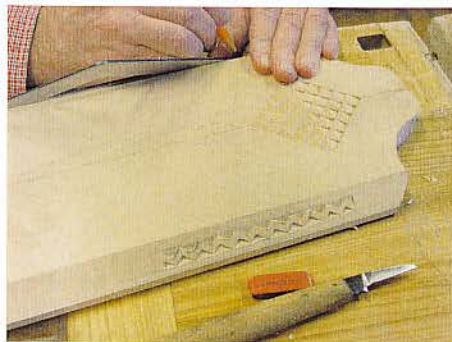
Bilderna får visa hur man går till väga, och sedan de färdiga konstverken.

Foto: Arne Mattsson

KARVSNITTKURS

Att lära sig skära mönster i trä (karvsnitt) är populärt. Gillet har arrangerat den andra kursen på kort tid. Karvsnittkursen samordnades med slöjdkursen på Falkbergsskolan, den 8-9 februari, vilket gjorde att det blev hela 10 deltagare. Kursledare var även denna gång Asko Väsäinen. Eftersom kursen var i Falkbergsskolans slöjdsal, hade alla deltagare en egen hyvelbänk att arbeta vid. Asko visade också hur viktigt det är att ha supervassa verktyg för att få ett bra resultat. Alla fick därför en grundkurs i att slipa verktyg. Det tar lite tid att få bra resultat. Man måste öva och öva olika handgrepp.

Kursen pågick 2 heldagar, men tiden gick ändå för fort.

Intresset för karvsnitt har väckts hos alla deltagare så mycket att de flesta införskaffade nödvändiga verktyg för fortsatt förkovring i ämnet.

Hasse

Årsmötet på Trädgårdstorp

Med Arne Erikssons erfarna hand vid ordförandeklubban behandlades årsmötet utan några sensationer. Man kan notera att av 40 val var det 33 omval. Förnyelse och rekrytering efterlyses. Ulrika Nilsson, vår kassör, redovisade att budgetläget är gott. Det noterades t.ex. att vår nya stolplada inte kostat Gillet mer än drygt 25.000:- resten står försäkringar för. Efter årsmötesförhandlingarna visade Hasse Jägare ett bildspel från några hantverksskurser som Gillet

arrangerat under de två senaste åren.

Kvällen avslutades så småningom vid kaffebordet med semletårta.

Siv och Hasse

Tingsvägen...forts. från sid. 5

mande gäster, bl.a den danske diplomaten Jöran Windh, som 1641 på resa till Stockholm övernattade här. Följande år gästade drottning Christina med uppvaktning den Grundelska gästgivaregården. Furstliga skänker förlänades tjänarna vid avskedet, varav man drar slutsatsen att betjäningen utfallit till belåtenhet.

Transporter av viktiga förnödenheter ägde i regel rum under vinterhalvåret, då vägarna var frusna eller snöbelagda. Även resande valde vintern för längre färder, som dels gick snabbare dels kunde dirigeras närmaste vägen över tillfrusna sjöar och myrar. Leden över Bornsjön, Aspen och Mälaren till Stockholm kallades på 1700-talet Stora allmänna vintervägen. På stora banade leder över de frusna sjöarna fördes över hälften av årets varutransporter till huvudstaden under hela 1700-talet. Problem uppstod med tullavgifterna, som inte på sedvanligt sätt kunde erläggas vid tullhusen intill stadstullarna.

Sockenvägar

Under 1600-talet förbättrades vägnätet i hela landet. Det var ett led i förbättringen av det militära försvaret av de

under stormaktstiden vunna nya provinserna. Avlösning av militära styrkor måste ske regelmässigt, och vidare var det nödvändigt att snabbt kunna sätta armén på krigsfot, då främmande makter betydde kännedom om andra länders högre vägstandard åtskilligt för förbättringen av det svenska vägnätet.

Sockenvägarna var föga bättre än klövjestigar men kunde under 1600-talet avsevärt breddas för vagnstrafik. Tingsvägen var bitvis oframkomlig för resande med vagnar. Från tingsplatsen vid Svartlöten ledde en väg över den s.k Hölösa backe förbi Hamra mot Riksten med förgrening mot Haningesockarna. En annan väg utgick från tingsplatsen och ledde söderut förbi Tumba krog och över Malmbro genom Grödinge. Vid Tumba kvarn grenade sig denna väg och ledde över åsryggen mot Salem. Grödinge hade två huvudvägar, en förbi Norrga, som var skjutsstation, och vidare förbi Grödinge kyrka mot Sorundalandet och en över malmen mot Tälje. Runstenar restes under senare vikingatid vid de vanligaste trafiklederna, stenar som numera tolkas som ett slags tidsdokument, minneskrifter över personer eller händelser. ■

Johan Thunström, även kallad Hässle-Johan, var född den 1/2 1881 i Hässle under Riksten. Han var dagsverkstorpä på torpet Hässle under Riksten och har haft sina släktingar och anförvanter på Riksten.

På senare år slutade Johan på Riksten och byggde ett eget hus vid Dalkarskärr i Tullinge där han idkade eget åkeri med häst och vagn. Körslor saknades inte i det uppväxande samhället Tullinge. Thunström var dessutom känd vida omkring för sin slagfärdighet och sina snabba och roliga repliker.

Ett exempel på detta är då Johan vid ett besök hos provinsialläkaren i Tumba, fick beskedet att hjärta och lungor inte

Karikatur, ritad av Nils Holmgren 1942.

var som det skulle. Doktorn sade att han skulle ta det lite lugnt och försiktigt.

- Varför det? sa Johan.

- Hjärtat är inte som det ska.

- Det är inget fel på hjärtat, sa Johan.

- Jo, det är det, sa doktorn.

- Det ska jag säga doktorn, det håller min livstid ut, sa Johan.

Som vanligt var det TRETTONDAGS-DANS med julgransplundring den 5 januari 2003 på Trädgårdstorp.

I år var det "knök-fullt", det var dukat för 106 personer, och ALLA kom!!! Vi åt, drack och minglade och inte minst dansade av hjärtats lust. Musiken stod Tore Pergel och hans dotter Malin för. De gjorde ett så gott intryck på gänget att det blev en inbjudan på stående fot att medverka även nästa år på Trettondagsafton.

Sven Törner från Slagsta Gille var även i år vår lekledare och efter att alla hade

varit uppe och kutat runt i flera ringar fick samtliga var sin godispåse innan hemfärden.

Stämningen var hög hela kvällen och flera anmälde sig omedelbart till nästa års Trettondagsdans!

Vid pennan/ Susanna Persson

TACK!

Tack för den fina uppvaktningen på min högtidsdag.

Ulla Magnusson

Varmt tack för blommor, brev och för att ni kom och gjorde Eskils Minnesstund så fin. Med musik, fanor och högtidsdräkter. Ett innerligt Tack för all den värme ni gav oss som stöd.

Elsie

Christer, Carina och Peter med familjer.

Styrelsens och kommittéernas sammansättning 2003

ORDFÖRANDE:	Ingrid Avelin
SEKRETERARE:	Lars Ax
KASSÖR:	Ulrika Nilsson
VICE ORDFÖRANDE:	Birger Sjöberg
VICE SEKRETERARE:	Ann-Britt Palm
STYR.SUPPLEANTER:	Arne Mattsson, Märith Eriksson
REVISORER:	Bodil Nordström, Jan-Olov Carlsson
REV.SUPPLEANTER:	Arne Eriksson, Birger Bruce

KOMMITTÉERNA

DANS & MUSIK

Vakant t.v

Vakant t.v

Ulf Bölja

BARN & UNGDOM

Ingrid Avelin

Lars-Erik Hultman

DRÄKT & SLÖJD

Siv Johansson

Elsie Karsbrink

Birgitta Åsberg

ARKIVARIER

Ingrid Engström

Sven-Gunnar Broström

RED.BOTVIDSBYGDEN

Ansv.utg. Ingrid Avelin

Arne Mattsson

Edi Marhold

HEMBYGDSKOMMITTÉ

Ingrid Engström

Gunborg Eriksson

Ingegerd Lindström

Lars-Gunnar Lindström

TRÄDGÅRDSTORPS-KOMMITTÉ

Hans Jägare

Birger Sjöberg

Bo Lindgren

Åke Palm

TRIVSELKOMMITTÉ

Märith Eriksson

Ann-Catrin Ax

PRESSOMBUD

Ellinor Palm

Arne Mattsson

OMBUD TILL

STOCKHOLMS DISTRIKT

Ingrid Avelin

Lars Ax

Ulrika Nilsson

Birger Sjöberg

Ann-Britt Palm

OMBUD TILL STUDIEFÖRBUNDET VUXENSKOLAN

Lars-Gunnar Lindström

FÖRTJÄNSTTECKEN-KOMMITTÉ

Torbjörn Palm

Bror Årbro

Arne Eriksson

samt 3 st från styrelsen

VALBEREDNING

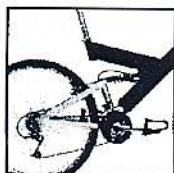
Johan Ax

Jan-Olov Carlsson

CYKELCENTER

- Egen verkstad! -

CYCLEPRO
ALANTI
HELKAMA

SCOTT
SKEPPSHULT
TREK

MTB • STANDARD • BARN • RACER

Rabatt till Gillets Medlemmar
5 % Cyklar • 10 % Delar

GRÖDINGEVÄGEN 51 D, 147 31 TUMBA
TEL/FAX: 08-530 315 15

AWE Sport AB

Erik Vehmas

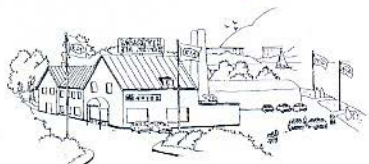

Botkyrka Hantverksby
Sadelmakarvägen 11A
Tel: 778 53 21

GYNNA VÅRA ANNONSÖRER

MÄLARVIK

VÅRBY ALLÉ 80
143 30 VÅRBY
TEL: 08-710 05 70
FAX: 08-710 90 67
www.malarvik.com

ELEKTRO-MONTAGE

JOURTJÄNST!

530 389 00